

het aangeprezen artikel in bijzonderheden aanlokkelijk ons voorhoudend als een advertentie-in-beeld, maar in 't algemeen toch valt te constateeren, dat de ontwerpers zich meer zijn gaan bezinnen op het eigen karakter en de strekking van een reclameplaat. We kunnen daartoe naast het ontwerp van Cassandre (L'étoile du Nord) bijv. stellen de zinlooze en dubbelslachtige plaat, die Mesdag eens maakte voor een zeevaartmaatschappij. De verbinding der twee landen: Holland en Engeland, was symbolisch door een keten, dwars over het Kanaal, aangeduid – een op zichzelf niet onaardig idee, maar als pointe voor de attractie moest toch dienen: de schilderachtige voorstelling van de zee, ongewijzigd op het blad overgebracht van een uit de portefeuilles opgedoken teekening. Zoo had voor het affiche van een spoorwegmaatschappij, in plaats van Cassandre's schepping, kunnen dienen een reproductie van Gabriëls bekend schilderij: 'il vient de loin'! Maar de dood-eenvoudige plaat van Cassandre suggereert voor een ieder, die wel eens de sensatie van het spoorreizen ondervonden heeft ('n goede verstaander heeft maar 'n half woord noodig!) onmiddellijk het beeld van ruimte, snelheid en verre afstanden. En die werking is alleen bereikt door de wijze, waarop de naar verren horizon, over duistere gronden uitschietende blinkende rails zijn aangebracht.

Intusschen, bij het allengs rijpende inzicht dat het maken van een affiche bijzondere eischen stelt en maar niet door den eersten den besten schilder zoo terloops kan geschieden, raakt men thans alweer in het andere uiterste. Na de zinlooze en onbenullige illustraties van vroeger zijn gekomen de kunstige en, gekunstelde producten van bedachtzaam overleg en theoretisch modernisme. Wat meer... lichtzinnigheid (of minder stijlpretentie) zou men dezen zwaarwichtigen ijveraaars willen toewenschen, met verwijzing desnoods naar de minder-nieuwerwetsche, maar tintelende straatprenten van Chéret indertijd, die als kleurvlammetjes dartelden over muurvlakken en schuttingen. De enkele affiches, die Sluyters maakte van avondfeesten en dansuitvoeringen, zijn van een overeenkomstige decoratieve klatering, den voorbijganger overrompelend – maar dan met een naar dezen tijd gewijzigd decoratief karakter. Met hun levendige kleurigheid (illusie wekkend van feestelijkheid bij kunstlicht) zijn het slechts stroovuurtjes – wat ze echter ook willen zijn. Want een affiche is niet om in huis op te hangen en duurzaam onder 't oog te hebben, zooals ik eens 'n fragment ervan: een kleurreproductie van werkpaarden door Breitner, netjes geëncadreerd ergens in een binnenkamer tegen den wand zag! Op de statieuze prent, die Toorop eens maakte voor een slaolie-fabriek werd reeds gewezen. Als men de reproductie ziet, zal het duidelijk zijn dat deze ingewikkelde en wat mysterieuse compositie, rijk ook aan detailwerk, er zich toe leent om rustig en op den keper te bekijken,